

який має високий рівень психологічної готовності, здатний ефективно взаємодіяти з колегами, виконувати накази та швидко адаптуватися до змін у командній роботі.

Окрему роль відіграє психологічна підготовка до дій в умовах інформаційного впливу та морального тиску. Сучасні умови передбачають активне використання інформаційних технологій, засобів дезінформації та психологічного впливу на правоохоронців. У зв'язку з цим важливо формувати здатність критично оцінювати інформацію, протидіяти маніпуляціям та зберігати професійну стійкість.[4]

Отже, психологічна готовність поліцейського є важливим чинником, що безпосередньо впливає на ефективність тактичних дій у службово-бойовій діяльності. Саме вона забезпечує здатність правоохоронця діяти впевнено, злагоджено та відповідно до вимог законодавства в умовах ризику, невизначеності та значного психоемоційного навантаження. Високий рівень психологічної підготовки дозволяє зберігати самоконтроль, адекватно оцінювати ситуацію та приймати правильні рішення навіть у стресових умовах. Крім того, психологічна готовність сприяє розвитку стресостійкості, що є необхідним для виконання службових завдань у складних ситуаціях. Вона допомагає поліцейському протидіяти впливу негативних факторів, таким як страх, втома або інформаційне перевантаження, що значно знижує ймовірність помилкових дій. Також важливим є вплив психологічної готовності на взаємодію у складі підрозділу, адже злагоджена командна робота є запорукою успішного виконання тактичних завдань.

Таким чином, належний рівень психологічної підготовки повинен формуватися системно, із застосуванням сучасних методів навчання та тренувань. Отже, психологічна готовність є одним із ключових факторів, що визначає ефективність тактичних дій поліцейського та загальний рівень виконання службових завдань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про Національну поліцію». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
2. Національна поліція України. <https://www.npu.gov.ua>.
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. <https://www.nbuv.gov.ua>.
4. Формування психологічної готовності працівників патрульної поліції до застосування поліцейських заходів примусу Бондаренко В. В. <https://psychped.navs.edu.ua/index.php/psychped/article/view/830>.

НЕЧЕПУРЕНКО ДЕНИС

Навчально-науковий інститут поліцейської діяльності Національної академії внутрішніх справ

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ БЕЗПІЛОТНИХ АВІАЦІЙНИХ КОМПЛЕКСІВ У СЛУЖБОВО-БОЙОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ СИЛ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Збройний конфлікт на території України, що набув повномасштабного характеру у лютому 2022 року, докорінно змінив природу сучасного збройного протистояння та виявив принципово нові тенденції в організації службово-бойової діяльності підрозділів сил безпеки та оборони держави.

Серед усіх технологічних новацій, що суттєво вплинули на характер бойових дій, особливе місце посіло масштабне застосування безпілотних авіаційних комплексів (БАК). Якщо на початку конфлікту безпілотники виконували переважно допоміжні функції повітряної розвідки та коригування артилерійського вогню, то вже у 2023–2026 рр. вони перетворилися на повноцінний елемент загальновійськового бою, здатний самостійно вирішувати ударні, розвідувальні, ретрансляційні задачі, а також завдання радіоелектронної боротьби.

Актуальність дослідження зазначеної проблематики обумовлена низкою взаємопов'язаних чинників. По-перше, стрімким кількісним та якісним зростанням парку безпілотних систем в обох сторін конфлікту, що суттєво ускладнює організацію ешелонованої системи протиповітряної оборони тактичного рівня. По-друге, відсутністю у вітчизняній нормативній базі єдиних стандартів щодо організаційно-штатної інтеграції підрозділів операторів БАК до складу тактичних груп та чітких алгоритмів взаємодії з підрозділами вогневої підтримки. По-третє, нагальною необхідністю систематизації та узагальнення накопиченого бойового досвіду з метою його подальшої імплементації у навчальний процес закладів вищої освіти системи Міністерства внутрішніх справ, Національної гвардії України та Збройних Сил України.

Аналіз бойового досвіду застосування БАК упродовж 2022–2026 рр. дозволяє виокремити кілька якісно нових тактичних тенденцій, що кардинально впливають на організацію службово-бойової діяльності підрозділів. Перша – масштабне застосування ударних безпілотників типу FPV (First Person View) для знищення броньованої техніки, фортифікаційних споруд і живої сили противника. Незначна вартість (у межах 300–700 доларів США), висока маневреність та можливість масованого застосування перетворили FPV-дрони на один із найефективніших засобів ураження на дистанціях до 10 км, що фактично

привело до революції у тактиці піхотного бою. Друга тенденція – широке використання комерційних квадрокоптерів класу DJI Mavic та DJI Matrice для ведення повітряної розвідки, коригування вогню артилерії та авіаційних ударів у режимі реального часу.

Наявність якісної відеокартинки в режимі онлайн суттєво підвищила оперативність управління вогнем і дозволила командирам тактичної ланки здійснювати контроль поля бою на глибину до 5–7 км без залучення авіаційних або артилерійських засобів розвідки.

Третя тенденція: поява спеціалізованих безпілотних комплексів радіоелектронної боротьби (РЕБ), здатних подавляти канали управління ворожих безпілотників у радіусі до 3–5 км, що поступово формує нову складову протиповітряної оборони.

Разом із тим практика бойового застосування БАК виявила низку системних проблем, які істотно знижують ефективність підрозділів сил безпеки та оборони. Організаційна складова проявляється у відсутності уніфікованої структури підрозділів операторів БАК, нечіткому розподілі функцій між операторами різних типів безпілотних систем, а також недостатній злагодженості між підрозділами БАК, артилерійськими підрозділами та піхотою при плануванні й проведенні спільних дій.

Наслідком цього є дублювання завдань, неефективне використання ресурсу безпілотних систем та ризик виникнення конфліктів у повітряному просторі між безпілотниками власних підрозділів.

Технічна складова пов'язана з уразливістю частотних діапазонів управління БАК до засобів РЕБ противника, обмеженням ресурсом акумуляторних батарей (зазвичай 20–40 хвилин польоту), а також труднощами технічного обслуговування та ремонту безпілотників безпосередньо в польових умовах. Правова складова охоплює прогалини у нормативному регулюванні використання повітряного простору БАК у зоні відповідальності кількох суміжних підрозділів, відсутність чітких алгоритмів погодження польотних завдань та недостатнє регламентування відповідальності оператора за наслідки нанесення ударів.

З урахуванням виявлених проблем та кращих практик армій держав – членів НАТО, пропонується комплекс організаційних, освітніх та нормативно-правових заходів. По-перше, необхідна розробка та впровадження типових тактичних процедур (ТТП) застосування БАК різних класів у складі загальновійськових тактичних груп. ТТП мають охоплювати: алгоритми взаємодії операторів БАК з командирами підрозділів; порядок розподілу повітряного простору по висотах та секторах; сигнали взаємного впізнавання між «своїми» безпілотниками та особовим складом на землі для унеможливлення випадків дружнього вогню; процедури аварійного виходу БАК з зони виконання завдання у разі раптової відмови каналу управління.

По-друге, доцільно запровадити модульний принцип комплектування підрозділів операторами БАК. Залежно від характеру виконуваних завдань – штурм укріплених позицій, ведення оборони, рейдові дії чи охорона державного кордону – командир повинен мати

можливість посилювати підрозділ відповідною кількістю операторів FPV-дронів, операторів розвідувальних квадрокоптерів або операторів засобів РЕБ. Такий підхід забезпечує організаційну гнучкість без постійного збільшення штатної чисельності та дозволяє оперативно реагувати на зміни оперативної обстановки.

По-третє, необхідно кардинально удосконалити систему підготовки операторів БАК у закладах вищої освіти МВС та НГУ. Навчальні програми мають бути доповнені обов'язковими модулями з технічного обслуговування безпілотних систем у польових умовах, тактики протидії засобам РЕБ противника, аналізу відеоматеріалів повітряної розвідки, а також психологічної підготовки до прийняття рішень в умовах ліміту часу та підвищеної психоемоційної напруги. Особливу увагу слід приділити підготовці командирів підрозділів щодо оперативного планування застосування БАК та оцінки їхньої ефективності у реальному часі.

По-четверте, потребує систематизації та кодифікації нормативно-правова база у сфері застосування БАК. Необхідно розробити єдиний відомчий нормативний акт, який би регламентував: порядок реєстрації та ідентифікації службових безпілотних систем; розподіл відповідальності між командирами суміжних підрозділів за використання повітряного простору в зоні бойових дій; алгоритм погодження планів застосування БАК з органами управління авіацією та протиповітряною обороною; критерії оцінки результативності виконання бойових завдань операторами безпілотних систем.

Таким чином, реалізація запропонованого комплексу організаційних, освітніх і нормативно-правових заходів дозволить: підвищити ефективність виконання службово-бойових завдань підрозділами сил безпеки та оборони за рахунок більш цілеспрямованого та скоординованого застосування БАК; суттєво скоротити невинуваті втрати особового складу та техніки внаслідок недостатньої координації між підрозділами; підвищити загальну бойову стійкість тактичних груп в умовах масованого застосування противником засобів радіоелектронної боротьби.

Перспективою подальших досліджень є розроблення конкретних навчально-методичних матеріалів, модельних тактичних процедур та проєктів відомчих нормативних актів на основі викладених пропозицій, а також їхня практична апробація в ході тактико-спеціальних навчань підрозділів Національної гвардії України та Збройних Сил України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про Національну гвардію України» від 13 березня 2014 р. № 876-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18> (запит надіслано 16.04.2026).
2. Концепція розвитку сектору безпеки і оборони України: затв. Указом Президента України від 14.03.2016 р. № 92/2016. URL: <https://www.president.gov.ua> (запит надіслано 16.04.2026).
3. Воєнна доктрина України: затв. Указом Президента України від 24.09.2015 р. № 555/2015. URL: <https://www.president.gov.ua> (запит надіслано 16.04.2026).
4. Клименко О. А., Савченко І. В. Тактика застосування безпілотних авіаційних комплексів в умовах збройного конфлікту. Збірник наукових праць НУОУ. 2024. Вип. 3. С. 45–53.
5. Шевченко В. М. Організаційні аспекти інтеграції безпілотних систем у загальновійськовий бій. Вісник Національного університету оборони України. 2025. № 2. С. 112–119.
6. Дорошенко К. О. Правове регулювання застосування безпілотних авіаційних систем в умовах збройного конфлікту: вітчизняний та міжнародний досвід. Право і суспільство. 2025. № 4. С. 78–86.
7. Бойовий статут Сухопутних військ Збройних Сил України. Частина II (батальйон, рота): затв. наказом Головнокомандувача ЗС України. Київ, 2023. 214 с.